

ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE
ZADARSKE ŽUPANIJE



**PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE GRAČAC
IZMJENE I DOPUNE**

SAŽETAK ZA JAVNOST

**PRIJEDLOG PLANA ZA PONOVRNU JAVNU
RASPRAVU**

Zadar, veljača 2022.

ZADARSKA ŽUPANIJA
OPĆINA GRAČAC

Naziv prostornog plana:

**Prostorni plan uređenja općine Gračac
IZMJENE I DOPUNE**

PRIJEDLOG PLANA ZA PONOVNU JAVNU RASPRAVU

SAŽETAK ZA JAVNOST

Odluka o izradi prostornog plana
(službeno glasilo):
Službeni glasnik Općine Gračac 02/15

Odluka predstavničkog tijela o donošenju plana
(službeno glasilo):

Javna rasprava
(datum objave):

13.04.2017.

Ponovna javna rasprava
(datum objave):

Javni uvid održan

od: 06.06.2017.

do: 20.06.2017.

Ponovni javni uvid održan

od:

do:

Pečat tijela odgovornog za provođenje javne rasprave:

Odgovorna osoba za provođenje javne rasprave:

Anka Šulentić, dipl.ing.agr.

(ime, prezime i potpis)

Suglasnost na plan prema članku 108. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" br.153/13.)

broj suglasnosti klasa:

datum:

Pravna osoba/tijelo koje je izradilo plan:



**Zavod za prostorno uređenje
Zadarske županije
Zadar**

Pečat pravne osobe/tijela koje je izradilo plan:

Odgovorna osoba:

Stjepan Gverić prof.geog.

(ime, prezime i potpis)

Voditelj plana:

Lana Stipičić, dipl. ing. arh.

Stručni tim u izradi plana:

Dubravka Krpina Car, dipl. ing. arh.

Enea Bajlo, dipl. ing. građ.

Dolores Barić, mag. geogr.

Lana Stipičić, dipl. ing. arh.

Andrea Vukasović-Lončar, dipl.ing.geod.

Igor Ramov, dipl. ing. preh. tehn.

Marko Bušljeta, ing. prom.

Danijel Damjanić, građ. tehn.

Pečat predstavničkog tijela:

Predsjednik predstavničkog tijela:

Slavica Miličić

(ime, prezime i potpis)

Istovjetnost ovog prostornog plana s izvornikom
ovjerava:

Pečat nadležnog tijela:

(ime, prezime i potpis)

SADRŽAJ:**1. UVOD****2. SAŽETI PRIKAZ OBRAZLOŽENJA PROSTORNOG PLANA****2.1. Polazišta prostornog razvoja**

2.1.1. Demografska, gospodarska, društvena i okolišna polazišta razvoja područja općine

2.2.2. Obveze prostornog razvoja iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja te prostorni pokazatelji iz postojećih prostornih planova općine na temelju Izvješća o stanju u prostoru

2.2. Plan prostornog uređenja

2.2.1. Osnova razvoja sustava naselja i razmještaj djelatnosti u naseljima, uključivo građevinska područja naselja i njihove izdvojene dijelove

2.2.2. Osnova korištenja i uređenja prostora izvan naselja razvojem gospodarskih djelatnosti i drugih aktivnosti (poljoprivreda, šumarstvo, vodno gospodarstvo, rudarstvo, gospodarstvo, rekreacija i dr.), uključivo izdvojena građevinska područja izvan naselja

2.2.3. Pokazatelji namjene površina

2.2.4. Bilanca izgrađenih i neizgrađenih površina građevinskih područja

2.2.5. Osnova razvoja i unaprjeđenja prometnog i drugih infrastrukturnih sustava lokalne razine te komunalne infrastrukture vezano uz razvoj naselja

2.2.6. Zaštita i očuvanje posebnosti i vrijednosti prostora i okoliša.

1. UVOD

Osnovni prostorno-planski dokument na osnovu kojeg je izrađen Prostorni plan uređenja općine Gračac je Prostorni plan Zadarske županije (Službeni glasnik Zadarske županije 2/01, 06/04, 02/05, 17/06, 3/10, 15/14, 14/15). Obvezna je primjena odredbi definiranih Prostornim planom županije, a s obzirom na sadržaj izrade ovog plana (Prostorni plan uređenja općine sa smanjenim sadržajem), njegov sastavni dio su grafički izvaci iz županijskog plana.

Plan se izrađuje u skladu s odredbama Zakona o prostornom uređenju (NN 153/13) i Pravilnika o općinama koje mogu donijeti prostorni plan uređenja općine smanjenog sadržaja i sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza i obveznim prilogima toga plana (NN 135/10), te Pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04, 45/04 - ispravak i 163/04) u dijelu kojim se propisuju pravna pravila koja se odnose na sadržaj, mjerila kartografskih prikaza, obvezne prostorne pokazatelje i standard elaborata prostornih planova.

Godine 2015. Općinsko vijeće Općine Gračac donijelo je Odluku o izradi Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Općine Gračac (Službeni glasnik Općine Gračac 02/15) zbog usklađenja s Zakonom o prostornom uređenju (NN 153/13) i Zakonom o gradnji (NN 153/13) u pogledu određivanja neuređenih dijelova građevinskih područja i izgrađenih dijelova tih područja predviđenih za urbanu preobrazbu u svrhu stvaranja prostorno - planskih preduvjeta za kvalitetno izdavanje akata za gradnju na područjima neizgrađenih dijelova građevinskih područja koji su opremljeni komunalnom infrastrukturom i usklađenja Odredbi za provođenje koje se odnose na gradnju izvan građevinskog područja; Prostornim planom Zadarske županije (Službeni glasnik Zadarske županije 2/01, 06/04, 02/05, 17/06, 3/10, 15/14, 14/15) u pogledu određivanja zona ugostiteljsko-turističke namjene, usklađenje nalazišta, istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina, određivanje lokacije pretovarne stanice i reciklažnog dvorišta, određivanje zona obnovljivih izvora energije; Ekološkom mrežom RH u pogledu Uredbe o Ekološkoj mreži (NN 124/13); djelomične korekcije granica građevinskih područja; korekcije potreba izrade Urbanističkih planova uređenja; te mogućnosti proširenja groblja.

Javna rasprava o Prijedlogu izmjena i dopuna Prostornog plana objavljena je 13. travnja 2017. godine, a održana je od 06. do 20. lipnja 2017. godine.

Izvješće o javnoj raspravi doneseno je 27. lipnja 2017. godine. Zbog uočenih nepravilnosti u obradi zaprimljenih primjedbi, Ispravak Izvješća o javnoj raspravi donesen je 31. siječnja 2022. godine. Ovi dokumenti su objavljeni na mrežnim stranicama Općine Gračac i Ministarstva prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine.

Sukladno Zakonu o prostornom uređenju (NN 153/13), ponovna javna rasprava se održava zbog prihvaćenih prijedloga temeljem kojih se mijenja granica građevinskog područja.

2. SAŽETI PRIKAZ OBRAZLOŽENJA PROSTORNOG PLANA

2.1. Polazišta prostornog razvoja

2.1.1. Demografska, gospodarska, društvena i okolišna polazišta razvoja područja općine

Općina Gračac je teritorijalno najveća općina u Hrvatskoj. Nalazi se u prostornom sustavu Zadarske županije, te u prostorno - analitičkoj cjelini ličko- pounskog područja. Iako administrativno pripada Zadarskoj županiji, zemljopisno, povijesno i kulturno je vezana za lički prostor (ličko-krbavski prostor s Pounjem).

Iako je Općina Gračac prostorno velika (najveća općina u Županiji), najslabije je naseljena općina Zadarske županije, te je potrebno definirati najvažnije razvojne ciljeve.

PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Geomorfološki se prostor Općine Gračac nalazi u tri regionalno prostorne jedinice: gorski masiv Velebit, ličko sredogorje i dolina Zrmanje do padina Plješivice u pounskom području, pa se prostor općine Gračac smatra brdsko-planinskom područjem.

Područje općine Gračac karakteriziraju dva osnovna klimatska podtipa:

- najveći dio teritorija ima karakteristike kontinentalne klime planinskog tipa koja se očituje u predjelu jugoistočnih padina Velebita
- udolina rijeke Zrmanje od izvorišta odlikuje se submediteranskom klimom

KULTURNE VRIJEDNOSTI

Prirodni predjeli i graditeljska baština čine funkcionalno jedinstvo sa prostorom koji ih udružuje. Tako i na ovom prostoru uz prirodna bogatstva nalazimo i na niz vrijednih arheoloških lokaliteta i spomenika kulture.

Briga o njihovom očuvanju u nadležnosti je Konzervatorskog zavoda Zadar i Zavoda za očuvanje kulturne baštine Zadar.

Zaštita prirodnih vrijednosti

Zaštita prirodnih vrijednosti regulirana je Zakonom o zaštiti prirode ("Narodne novine, br. 80/13.).

Na području Općine Gračac nalaze se sljedeća zaštićena područja:

- Park prirode Velebit (1981. g.)
- Spomenik prirode - geomorfološki Cerovačke pećine (1961. g.; 2011. g.)
- Spomenik prirode - hidrološki Vrelo Une (1968. g.)

Na području Općine Gračac stalno ili povremeno živi niz ugroženih i strogo zaštićenih vrsta flore i faune koje su evidentirane u crvenim knjigama ugroženih vrsta Hrvatske. Njihov popis s mjerama zaštite nalazi se u stručnoj podlozi Hrvatske agencije za okoliš i prirodu „Mjere zaštite prirode (prijedlozi zahtjeva zaštite prirode) za izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Gračac" iz lipnja 2015. godine.

Ekološki značajna područja - ugrožena i rijetka staništa

U istoj podlozi navode se svi stanišni tipovi zastupljeni na području Općine te mjere zaštite za ugrožena i rijetka staništa.

Ekološka mreža – područja Natura 2000

Prema Uredbi o ekološkoj mreži („Narodne novine“, br. 124/13., 105/13.), ekološkom mrežom smatraju se područja Natura 2000 te obuhvaćaju:

- područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti (područja očuvanja značajna za ptice).
- područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju (područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove).

Ekološka mreža na području Općine Gračac obuhvaća 2 područja očuvanja značajna za ptice i 12 područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove.

DEMOGRAFIJA

U međupopisnom razdoblju 2001.-2011. Općina Gračac bilježi porast od 767 stanovnika. Iako je većina naselja bilježila rast, ukupno je devet naselja zabilježilo pad broja stanovnika (Cerovac, Glogovo, Gubavčevo Polje, Mazin, Nadvrelo, Palanka, Tiškovac Lički, Zrmanja i Zrmanja Vrelo). U naseljima Drenovac Osredački, Rastičevo i Rudopolje Bruvanjsko broj stanovnika je stagnirao, a naselje Duboki Dol je bez stanovnika.

U sastavu stanovništva prema dobi prevladava zrelo stanovništvo (61,04%), a udio mlade dobne skupine iznosi 16,18%. Udio stanovništva starijeg od 65 godina iznosi 22,77% što ukazuje na proces starenja stanovništva.

Spolna struktura stanovništva je uravnotežena, uz mala odstupanja na štetu ženskog stanovništva. Udio žena značajno veći samo u staroj dobnoj skupini i iznosi 58,4%.

Naselje Gračac je administrativno i gravitacijsko središte teritorijalno najvećeg općinskog prostora u Županiji, ali isto tako i najslabije naseljenog.

Postojeće stanje sustava naselja na području općine Gračac određeno je dosadašnjim razvojem, uvjetima korištenja prostora i društvenim prilikama. Tako je nastao sustav malih i raspršenih naselja (zaseoka).

2.2.2. Obveze prostornog razvoja iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja te prostorni pokazatelji iz postojećih prostornih planova općine na temelju Izvješća o stanju u prostoru

Osnovni prostorno planski dokument na osnovu kojeg se izrađuje ovaj Prostorni plan uređenja općine Gračac je Prostorni plan uređenja županije Zadarske.

Prostorno planski dokumenti nižeg reda na području sadašnje općine Gračac su Detaljni planovi uređenja „Novo naselje Gračac“ i „Novo naselje Gračac 2“, doneseni 2001.g., odnosno 2004.g..

URBANA OPREMLJENOST

Dosadašnji razvoj naselja u općini ima karakter stihijskoga rasta bez prepoznatljive urbane matrice. Buduću izgradnju treba staviti u okvire, zakonom utvrđenih kriterija, urbanističkog reda kroz izradu detaljne prostorno planske dokumentacije. Tipološke karakteristike slike naselja treba učiniti prepoznatljivima, a što se može postići jedino dobrom urbanističkom organizacijom struktura. Taj cilj valja ostvariti kroz kvalitetno planiranje prostora i efikasnu kontrolu provedbe.

Kao sastavnica dobro organizirane strukture naselja je njegova opremljenost društvenom i komunalnom infrastrukturu. Stoga valja težiti da svako naselje dobije odgovarajuće javne funkcije shodno njegovome rangu.

U domeni infrastrukturne opremljenosti naselja treba težiti izgradnji svih uređaja na razini srednjih civilizacijskih dosega, a što pretpostavlja: dobru opskrbljenost stanovništva vodom, električnom energijom, telefonskim priključcima i nadasve kvalitetnim uređajima za kondicioniranje otpadnih voda i zbrinjavanje otpada. Također i prometna povezanost, kako na razini općinskog prostora tako i unutar naselja, mora poštivati princip optimalnoga prava na pristup.

U općini Gračac, od svih naselja svojom veličinom i značajem se ističu Gračac i Srb. Ova naselja predstavljaju dva centra, Gračac općinski centar, a Srb manji urbani centar, međusobno udaljeni 35km. Naselje Gračac je opskrbljeno svim potrebnim društvenim sadržajima poput osnovne i srednje škole, zdravstvene stanice, zubara, ljekarne, 3 crkve i 2 župna ureda, zgrade lokalne samouprave, pošte, šumarije, komunalnog poduzeća, HEP- a, policijske uprave, vatrogasne postaje, banke, ispostave Fine, željezničke i autobusne stanice, trgovina, ugostiteljskih radnji i drugih.

U Srbu postoji područna osnovna škola, zdravstvena stanica, poštanski ured i mjesni odbor, te sadržaji trgovine i ugostiteljstva..

Ostala naselja zasad nemaju, osim stanovanja, dugih urbanih sadržaja.

POSTOJEĆA INFRASTRUKTURA

PROMET

Prostor općine Gračac ima važan geoprometni položaj preko kojeg se ostvaruje međusobno prometno povezivanje cjelokupnog teritorija kako Republike Hrvatske tako i Zadarske županije.

Ovim područjem prolaze javne ceste i željezničke pruge preko kojih je Zadarska županija prometno povezana s unutrašnjim prostorom Republike Hrvatske, s okolnim prostorom susjednih županija (Šibensko-kninska i Ličko-senjska), kao i s prostorom susjedne države Republike BiH.

CESTOVNI PROMET

Sve javne ceste na području Republike Hrvatske, dijele se ovisno o njihovom društvenom, prometnom i gospodarskom značenju na: državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste.

Državne ceste su javne ceste koje povezuju teritorij Republike Hrvatske međusobno i s mrežom glavnih europskih cesta.

Županijske ceste su javne ceste koje povezuju područje jedne ili više županija. Lokalne ceste su javne ceste koje povezuju područje grada i/ili općine.

Promet na području općine Gračac najintenzivniji je na državnim cestama, dok ostala cestovna mreža ima neznatno prometno opterećenje.

Ovo područje ostvaruje priključak na novoizgrađenu autocestu A 1 preko raskrižja "Sveti Rok".

Državne i većina županijskih javnih cesta na području općine Gračac modernizirane su po postojećim trasama, pa je prometna povezanost pripadajućeg prostora međusobno i sa susjednim područjem Zadarske županije i Republike Hrvatske uglavnom zadovoljavajuća.

Pojedine dionice županijskih i lokalnih javnih cesta imaju nepovoljne horizontalne i vertikalne tehničke elemente, poprečne profile neadekvatne širine, te dotrajalu kolničku konstrukciju. Kroz naselja uglavnom nisu izgrađeni nogostupi.

Nekategorizirane prometnice na području općine Gračac ne zadovoljavaju prometne zahtjeve, jer su neadekvatne širine, imaju nepovoljne tehničke elemente i uglavnom su bez suvremenog kolničkog zastora, pa ne pružaju potrebnu razinu prometne sigurnosti.

ŽELJEZNIČKI PROMET

Područjem općine Gračac prolaze dvije željezničke trase: trasa postojeće željezničke pruge Zagreb-Knin-Split, tzv. "lička pruga" i trasa međunarodne željezničke pruge Zagreb-Bihać-Knin-Split, tzv. "unska pruga". Obje trase predstavljaju značajne prometne koridore u gospodarskom sustavu Hrvatske. Nekoć se više koristio koridor "unske pruge". Danas je važniji koridor "ličke pruge", tj. pravac u smjeru Gospić-Knin koji je u fazi rekonstrukcije i modernizacije.

TELEKOMUNIKACIJSKI PROMET

Prostorom općine Gračac prolazi magistralni svjetlovodni pravac, sa čvorištem u naselju Gračac kao središtu Općine odakle se nastavlja u tri pravca: jedan polazi prema Gospiću uz državnu cestu D50, dok drugi i treći polaze prema Kninu i Šibensko-kninskoj županiji u jednom i Udbini u drugom smjeru uz državnu cestu D1.

Ovaj svjetlovodni pravac je sastavni dio međužupanijskog prstena Zadar-Pag- Gospić-Gračac-Knin-Sinj-Split-Šibenik-Biograd na moru - Zadar, čime je maksimalno povećana pouzdanost magistralnih veza koja prolaze Zadarskom županijom, time i prostorom općine Gračac.

Od mjesne TK mreže na području Općine Gračac malo je izgrađeno.

Mjesna TK mreža postoji jedino u naselju Gračac, dok je prije Domovinskog rata mjesna TK mreža postojala i u Srbu, ali je u ratu kompletno uništena.

Zahvaljujući dobrom pokrivenošću signalom pokretne mreže, u većini naselja na području Općine, u kojima nije izgrađena mjesna TK mreža, usluge nepokretne mreže se mogu dati i daju se tzv. FGSM sustavom, tj. sustavom koji preko pokretne mreže pruža uslugu osnovnog nepokretnog telefonskog priključka koji zadovoljava većinu korisnika.

Područje Općine je s obzirom na konfiguraciju prostora, kao što je već spomenuto, dobro pokriveno signalom mreže pokretnih telekomunikacija. Signalom pokretne mreže pokriveni su svi glavni pravci kao i većina naselja u općini Gračac.

Pored toga na području Općine se nalazi i Radio relejna (RR) postaja Čelavac koja je do 90 godine imala ključnu ulogu u magistralnim vezama. Današnja uloga te postaje je neznatna i koristi se jedino kao lokacija za baznu postaju pokretnih telekomunikacija.

Telekomunikacijski sustav veza je izgradnjom svjetlovodne mreže doživio rast koji mu dugoročno otvara velike mogućnosti korištenja i širenja. Cilj je približavanje po broju uključenih pretplatnika europskom prosjeku, a to je oko 40-50 pretplatnika na 100 stanovnika.

ENERGETSKI SUSTAV

Dosadašnji elektroenergetski sustav na području Općine Gračac možemo podijeliti na dva konzumna područja: jedno je TS 110/35/10kV "GRAČAC", a drugo TS 35/10kV "GRAČAC 1".

Napajanje TS 110/35/10kV "GRAČAC" osigurano je iz dva pravca dalekovodima DV 110 kV čime je zadovoljena pouzdanost sustava.

Trafostanica TS 35/10kV "GRAČAC 1" napaja se putem dalekovoda DV 35 kV iz TS 110/35/10kV "GRAČAC" s jedne strane i TS 35/10kV "LIČKO CERJE" s druge strane.

Postojeća elektroenergetska mreža u potpunosti zadovoljava sadašnje potrebe za pouzdanu i kvalitetnu opskrbu električnom energijom općine Gračac te omogućava nesmetano povećanje potrošnje električne energije uzrokovano rastom stanovništva, standarda i gospodarskim rastom u budućnosti.

U Općini Gračac postoje mogućnosti za korištenje obnovljivih izvora energije .
prvenstveno za korištenje vjetroelektrana i malih hidroelektrana.

VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

VODOOPSKRBA

Postojeće stanje vodoopskrbe na području općine Gračac ne zadovoljava, kako u pogledu pokrivenosti općine, tako ni u pogledu stanja izgrađenosti vodnih građevina. Stoga neriješena vodoopskrba već godinama predstavlja kritičan faktor razvoja i funkcioniranja cjelokupnog područja općine Gračac.

Glavni problemi u svezi s rješavanjem vodoopskrbe ovog područja su: nedostatak vode zbog nepovoljnog prostornog položaja najizdašnijih izvorišta u odnosu na glavne potrošače, mali kapacitet i nepovoljna vremenska raspodjela izdašnosti lokalnih izvorišta koji se sada koriste za vodoopskrbu na pojedinim područjima, te nerazvijenost distribucijskog sustava.

Na području općine Gračac u funkciji je više zasebnih lokalnih vodovoda preko kojih se zasebno rješava vodoopskrba pojedinih naselja na ovom području.

To su: vodovod "Gračac", vodovod "Bruvno", vodovod "Mazin", vodovod "Srb", lokalni vodovodi "Velika Popina", "Glogovo", "Kaldрма", "Tiškovac", Zrmanja - gornji horizont, Zrmanja - donji horizont . Postojeći cjevovodi izgrađeni su najkraćim trasama do potrošača, uglavnom uz postojeće prometnice.

Vodoopskrba preostalih naselja na području općine Gračac svodi se na korištenje izvorskih i tekućih voda, koje nisu kaptirane ni dovedene do potrošača.

Za rješenje vodoopskrbe na dijelu područja općine Gračac izrađena je Studija "Vodoopskrba općine Gračac", od Opće vodoprivrednog poduzeća za vodno područje dalmatinskih slivova iz Splita, 1981. godine. U istoj je definirana koncepcija dovoda vode s pojedinih izvorišta, glavni cjevovodi i glavne vodne građevine koje su potrebne za trajno kvalitetno rješenje vodoopskrbe.

ODVODNJA

Na cjelokupnom području općine Gračac otpadne vode iz stambenih i ostalih objekata uglavnom se disponiraju u tlo ili u najbliži vodotok izravno bez ikakvog prethodnog pročišćavanja, pa otpadne tvari u znatnoj mjeri zagađuju podzemne i površinske vode.

Samo u naselju Gračac i naselju Srb postoji djelomično izgrađena kanalizacijska mreža.

Oborinske krovne vode i vode s prometnih površina također se direktno procjeđuju u tlo, odnosno slijevaju najkraćim putem u vodotoke.

U Studiji zaštite voda Zadarske županije dato je načelno rješenje odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda i za područje općine Gračac. Predložene su lokacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda s prijedlogom odgovarajuće tehnologije pročišćavanja i uz procjenu ekonomske i tehničke vrijednosti sustava odvodnje.

MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA GOSPODARSKOG RAZVOJA

Razvoj općine Gračac se mora temeljiti na njenim prirodnim resursima i potencijalima. Za njihovo efikasno korištenje se trebaju ostvariti određeni kvalitetni pomaci prvenstveno u demografskom smislu (povećanje broja stanovnika), potom u smislu poboljšanja postojećeg infrastrukturnog sustava, a konačno i u smislu poboljšanja općih životni i radnih uvjeta.

Ograničenje gospodarskog razvoja planiranog prostora je uvjetovano nepovoljnom demografskom situacijom i slabom strukturom stanovništava, nerazvijenim zastarjelim gospodarskim subjektima, nerazvijenom i slabo organiziranom poljoprivrednom proizvodnjom, relativno lošim stanjem infrastrukturnih mreža, a pogotovo prometnica do pojedinih naselja, neiskorištenošću prirodnih potencijala (vodni, energetske i sl.), konačno i slabije organiziranim društvenim prilikama koje bi mogle pokrenuti razvojne procese u gospodarsku.

Izraziti nesrazmjer između općinskog središta Gračaca smještenog periferno u odnosu na teritorij općine također je nepovoljan čimbenik u razvijanju bolje povezanosti unutar općinskog prostora.

Samo središte općine - Gračac po svom geostrateškom i prometnom položaju, Prostorni planom uređenja županije označen kao gradsko središte, ima potencijal za pokretanje razvojnih funkcija na višoj razini.

2.2. Plan prostornog uređenja

Područje Općine Gračac je pogranično područje uz državnu granicu prema Republici Bosni i Hercegovini, potom ruralno područje, također i brdsko-planinsko područje. Navedene karakteristike ga definiraju u odnosu na prostor Zadarske županije u cjelini, a ujedno sugeriraju značaj i način njegovog prostornog razvoja.

Prostorna dispozicija i kvaliteta prostora u širem smislu je uvjetovala njegovu demografsku stagnaciju, a nakon Domovinskog rata i značajno nazadovanje uslijed migracijskih tokova započetih ratnim djelovanjem, potom uvjetovanih socijalno-gospodarskim problemima, a također i trendom deruralizacije sličnih prostora u županiji.

Značaj ovog prostora u kontekstu županije (i šire) je njegov pogranični položaj, te mogućnosti koje pružaju njegove ruralne i brdsko-planinske karakteristike. To znači da se moraju poboljšati demografske prilike na ovom području, pri čemu će odlučujuću ulogu imati razvoj poljoprivrednih i stočarskih djelatnosti. Jedan od oblika korištenja poljoprivrednih i stočarskih resursa ovog područja može biti proizvodnja zdrave hrane za hrvatsko i europsko tržište.

Gospodarska proizvodnja također mora pratiti razvoj poljoprivrede i stočarstva u smislu prerade proizvedenih sirovina, a također i drugih prirodnih resursa. Svojom djelatnošću ne smije zagađivati okoliš.

Demografskim oživljavanjem ovo područje će privući određeni broj žitelja iz drugih područja županije, dijelom će se ublažiti demografski problemi obalnog područja i gradova, a ravnomjernije rasporediti demografski potencijal na prostoru cijele županije.

2.2.1. Osnova razvoja sustava naselja i razmještaj djelatnosti u naseljima, uključivo građevinska područja naselja i njihove izdvojene dijelove

Na prostoru općine Gračac se nalazi 38 naselja među kojima su najveća Gračac (općinsko središte) i Srb (manji područni centar).

Prometnu okosnicu općine čini državna cesta D1 (glavni pravac Zagreb-Split), potom državna cesta D27 u smjeru Zadra, D50 u smjeru Gospića, odnosno D218 u smjeru Srba i granice Republike Bosne i Hercegovine. Ostale županijske i lokane ceste povezuju naselja sa širim prostorom u pravilu opet preko državnih cesta.

Svaka od prostorno razvojnih cjelina/naselja u kojima postoje specifični i različiti uvjeti razvoja trebaju odmah koristiti svoje potencijale kako bi se što prije stvorili optimalni uvjeti za buduće razdoblje.

Građevinska područja naselja su planirana u zoni postojećih naselja na način da se integrira rahla izgrađena struktura u čvršću urbanu cjelinu, sve na površinama koje će omogućiti dosadašnji način korištenja prostora, a ujedno i realizaciju svih potrebnih novih sadržaja.

Prijedlogom organizacije površina građevinskih područja naselja osigurano je dovoljno površina za dalji razvoj i širenje naselja. Ove zone definiraju prostor unutar kojeg je dozvoljena izgradnja i uređenje prostora na način da se uz stanovanje kao osnovnu namjenu mogu odvijati i druge djelatnosti sukladne osnovnoj, imajući pri tome u vidu nesmanjenu kvalitetu stanovanja.

Shodno tome unutar ovih područja moguće je uz stanovanje organizirati ugostiteljstvo, trgovinu, uslužne djelatnosti, kulturne sadržaje, javne sadržaje, sportske aktivnosti te poljodjelstvo unutar okućnica stambenih parcela u manjim naseljima.

Osim postojećih prirodnih resursa planom se planira i značajnije korištenje prostora u smislu gospodarskog razvoja općine, a sukladno mogućnostima prostora. Tako se planira gospodarska zona „Tintori“ sjeverno od Gračaca, kao i manje gospodarske zone u samom Gračacu, Donjem Srbu, Deringaju i Kupirovu. Ove gospodarske zone su zamišljene kao nadopuna osnovnim djelatnostima, dakle poljoprivredi, stočarstvu i šumarstvu, a također i za moguće korištenje drugih prirodnih resursa.

Također se planiraju zone poslovne namjene "Malovan" i "Lička Kaldurma-Dugopolje".

U tom smislu se planiraju i turističke zone (turistička naselja) „Cerovačke pećine“ kraj Gračaca, „Dabašnica“ kraj Srba, „Urljaj“ kraj Kupirova i „Velike bare“ kraj Kunovca Kupirovačkog, kao i zona autokampa „Babića jezero“ kraj Tičkovca Ličkog, te "Tomingaj" u naselju Tomingaj.

Od zona sportsko rekreacijske namjene planiraju se „Bare“, u Gračacu (R5 – pretežito sportovi na vodi), „Mala Stražbenica“, u Dabašnici, „Ljubina poljana“, u Tičkovcu Ličkom, „Ogreci“ u Mazinu – (R3 - zimski sportovi) i „Una - Srebrenica“ u Suvaji.

U naselju Suvaja postoji, a i planom se prihvaća manje ribogojilište.

2.2.2. Osnova korištenja i uređenja prostora izvan naselja razvojem gospodarskih djelatnosti i drugih aktivnosti (poljoprivreda, šumarstvo, vodno gospodarstvo, rudarstvo, gospodarstvo, rekreacija i dr.), uključivo izdvojena građevinska područja izvan naselja

Gospodarske i društvene djelatnosti na prostoru općine Gračac planirane su u različitim zonama i prikazane su u grafičkom dijelu Plana, kako u izvratku iz PPU Zadarske županije, tako dijelom i u grafičkom prikazu građevinskih područja naselja i drugih sadržaja.

Sljedom toga u namjeni površina (izvadak iz PPU zadarske županije) dominiraju šume, poljoprivredne površine i pašnjaci, proizvodno poslovne zone, turističko- ugostiteljske zone, eksploatacijska polja i građevinska područja naselja.

U grafičkom dijelu Plana na kartografskom prikazu 4. Građevinska područja naselja i 5. Izdvojena građevinska područja izvan naselja prikazane su zone sljedećih sadržaja:

- građevinska područja naselja
- gospodarska namjena – proizvodna
- poslovna namjena
- turističko-ugostiteljska namjena
- sportsko rekreacijska namjena – golf
- sportsko-rekreacijske namjene
- zračno pristanište

Proizvodno poslovne zone unutar granica ovoga plana zamišljene su kao servisno, proizvodno, poslovne unutar kojih će se naći manji pogoni čiste industrije i uslužnih djelatnosti.

Također u skladu sa prirodnim datostima prostora u atraktivnom prirodnom okolišu planiraju se prije spomenute turističke zone. U njima se predviđa izgradnja hotela ili turističkih naselja, odnosno autokampa, a kapacitet za svaku pojedinu zonu ne smije biti veći od 1000 ležaja, odnosno svaka pojedina zona ne smije biti veće površine od 20 ha. Osnovna namjena zona je da zadovolje potrebe za turističko-ugostiteljskim kapacitetima.

Izvan planiranih građevinskih područja moguća je realizacija eksploatacijskih polja arhitektonskog građevnog kamena i tehničkog građevnog kamena, te gipsa.

Realizaciji spomenutih sadržaja mora prethoditi izrada studije utjecaja na okoliš, odnosno ostale zakonom propisane radnje (rudarska koncesija, građevinska i uporabna dozvola...).

Poljoprivredne površine utvrđene su na temelju pedoloških i proizvodno ekoloških karakteristika zemljišta.

Od ukupne površine općine Gračac (96.755ha), na obradive otpada 14.780ha.

Šumske površine u općini Gračac također mogu biti važan prirodni potencijal koji će potaknuti razvoj općine u cjelini.

Šume se mogu koristiti i u turističko-ugostiteljske svrhe, odnosno za potrebe lova, čime bi doprinijele povećanju opće ponude novih sadržaja, a ovi opet razvoju prostora u cjelini.

U gospodarskom smislu područje općine Gračac ima sve preduvjete za kvalitetan razvoj i to prvenstveno u stočarskoj proizvodnji, specifičnim oblicima turizma, proizvodnji kamena, razvijanju tercijarnih

djelatnosti te konačno u poljoprivrednoj djelatnosti i šumarstvu. Kada je riječ o gospodarskim potencijalima tu svakako treba pridodati značajne vodne resurse koje posjeduje ovo područje.

2.2.3. Pokazatelji namjene površina

Red. broj	Naziv županije/općine/grada	Oznaka	Ukupno ha	% od površine općine	stan/ha ha/stan*
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA				
1.1.	Građevinska područja ukupno/	GP	1754,3121	1,84	2,68
	- izgrađeni dio GP		1393,2804	1,46	3,37
	- neizgrađeni dio GP		361,0317	0,38	13,04
1.2.	Izgrađene strukture van građevinskog područja				
	- gospodarska (industrija, zanatstvo)	I	101,3428	0,11	46,28
	- poslovna namjena	K3	42,0034	0,04	111,66
	- turizam	T2,T3	169,9031	0,18	27,60
	-eksploatacijska polja i istražni prostori	E3, Ex	1185,2681	1,24	3,96
	- sportsko-rekreacijske	R,R1,R,R5	1825,6363	1,91	2,57
1.3.	Poljoprivredne površine	P	20706,6085	21,68	0,00*
1.4.	Šumske površine	Š	38626,7705	40,45	0,00*
1.5.	Ostale poljoprivredne i šumske površine	PŠ	31001,4912	32,46	0,00*
1.6.	Ostale površine				
	- posebna namjena	N	1,4663	0,0015	0,00*
	- zračno pristanište	IS	74,7987	0,07	0,00*
	- groblja	G	11,7034	0,01	0,00*
	- ostale				
	OPĆINA UKUPNO		95501,3044	100	

2.2.5. Osnova razvoja i unaprjeđenja prometnog i drugih infrastrukturnih sustava lokalne razine te komunalne infrastrukture vezano uz razvoj naselja

PROMET

Na području općine Gračac najvažniju prometnu ulogu i dalje će imati sve javne ceste državnog karaktera (D 1, D 27, D 50, D 218), preko kojih se ostvaruje direktna prometna veza ove općine sa svim dijelovima Republike Hrvatske i sa susjednom državom Republikom BiH. Najznačajnija je državna cesta D 1 koja je alternativa novoizgrađenoj autocesti A 1, jer izravno prometno povezuje južnu Hrvatsku s unutrašnjim dijelovima Republike Hrvatske. Zato će područje općine Gračac i dalje imati vrlo važnu prometnu ulogu kako za prostor Republike Hrvatske tako i za prostor Zadarske županije.

U skladu s Prostornim planom Zadarske županije-izmjene i dopune predviđa se rekonstrukcija, odnosno izgradnja sljedeće cestovne mreže koja ulazi u sastav javnih državnih cesta:

- izgradnja brze ceste Karlovac-Plitvice-Udbina-Gračac-Knin, a u koridoru postojeće državne ceste D 1,
- rekonstrukcija i korekcija trase državne ceste D 27 na dionici Gračac-Obrovac,
- izgradnja nove ceste karaktera (Kaldurma- Tiškovac Lički - Drenovac Osredački), a radi potrebe kvalitetnog prometnog povezivanja postojećeg graničnog prijelaza i privremene kontrolne točke (NBT) Lička Kaldurma na postojeću cestovnu mrežu.

Sve ostale javne ceste (županijske, lokalne), te nerazvrstane čine cjelovit cestovni sustav važan za prometno povezivanje svih naselja i drugih prostornih sadržaja koji se već nalaze, odnosno koji se planiraju na prostoru ove općine.

Kako današnje stanje cestovne mreže u cjelini ne zadovoljava treba izvršiti potrebne rekonstrukcije korekcijom nepovoljnih građevinskih elemenata trasa, naročito na mjestima gdje su česte prometne nezgode (proširenje profila ceste, povećanje horizontalnih i vertikalnih radijusa, modernizacija kolničke konstrukcije). Unutar svakog naselja treba, radi ostvarenja bolje protočnosti vozila, proširiti profile postojeće cestovne mreže, izgraditi suvremenu kolničku konstrukciju i postaviti odgovarajuću prometnu signalizaciju, te osigurati dovoljan broj parkirališnih mjesta za potrebe prometa u mirovanju. Za zaštitu pješaka od vozila moraju se izgraditi nogostupi.

Javni putnički prijevoz treba razvijati koristeći autobusne linije s učestalim polascima prema stvarnim potrebama svakog naselja.

U svim naseljima treba izgraditi autobusna stajališta u skladu s Pravilnikom o autobusnim stajalištima, a u većim i autobusne stanice.

Mreža nerazvrstane cestovne mreže detaljnije će se utvrditi na temelju planske dokumentacije detaljnijeg nivoa razrade ili projektne dokumentacije.

Za potrebe razvoja gospodarstva i osiguranja što potpunijeg korištenja prirodnih resursa, naročito poljoprivrede i šumarstva, treba provesti krčenje i rekonstrukciju gospodarskih putova.

Okosnicu željezničkog prometa na prostoru općine Gračac će i nadalje činiti postojeći željeznički pravci: trasa "ličke pruge" (Gospić-Gračac-Knin i dalje prema jugu), te trasa "unske pruge" koja se također veže na Knin. Ove željezničke pruge predstavljaju značajne državne i međudržavne prometne koridore važne za gospodarski sustav Republike Hrvatske. Rekonstrukcijom postojeće trase "ličke pruge", uz izgradnju nove trase na dionici Radučić-Gračac, ova željeznička pruga postat će pruga velike propusne moći, čime će željeznički promet postati najvažniji prometni čimbenik ovog i šireg područja.

Zračni promet

Za prihvrat malih zrakoplova planira se u Deranjskom polju sjeverno od Gračaca zona zračnog pristaništa veličine 74,80 ha. Uz ovo zračno pristanište ili u okviru istog predviđa se i izgradnja heliodroma.

Heliodrom se planira i u građevinskoj zoni naselja Srb.

TELEKOMUNIKACIJSKI PROMET

U naselju Gračac nalazi se digitalna telefonska centrala koja zasad opslužuje i prostor općine Gračac. To je centrala kapaciteta od 768 telefonskih priključaka i 64 ISDN priključka sa mogućnošću dogradnje i

moгуćnost daljnјeg proširivanja telefonske mreže koja će se razvijati shodno potrebama – povratku i gospodarskom razvoju.

Posebnu pažnju pri proširivanju trebalo bi posvetiti gospodarskim i turističkim zonama koje bi trebala biti i glavni pokretač svekolikog razvoja ovog područja, te značajni korisnici telekomunikacijskog sustava.

U razvoju postojećih javnih sustava pokretnih komunikacija planira se daljnje poboljšanje pokrivanja, povećanje kapaciteta mreža i uvođenja novih usluga i tehnologija. Uz postojeće i trenutno planirane lokacije osnovnih postaja, na području obuhvata Prostornog plana uređenja općine Gračac, istim se u skladu sa potrebama i daljnjim razvojem mreža pokretnih komunikacija predviđa izgradnja i postavljanje dodatnih osnovnih postaja, koje se mogu instalirati u građevinskim područjima i izvan njih, vodeći računa o skladnom uklapanju u urbani i prirodni okoliš.

ENERGETSKI SUSTAV

ELEKTROOPSKRBA

Razvoj konzuma za područje Općine Gračac planiran je za konzumno područje TS 110/35/10kV "GRAČAC".

Svim naseljima i pripadnim gospodarskim područjima potrebno je osigurati kvalitetno napajanje električnom energijom, glede toga i srednjenaponska elektroenergetska mreža 10(20)kV mora biti pouzdana.

Stoga je neophodno izgraditi jedan novi kabelski 10(20)kV izvod iz trafostanice TS 110/35/10(20)kV "GRAČAC" do trafostanica TS 10(20)/0,4 kV "KOKIRNA", TS 10(20)/0,4 kV "N. NASELJE GRAČAC" i TS 10(20)/0,4 kV "GRAČAC 7 - KRŠ" te napraviti zatvoreni prsten sa postojećim kabelskim SN vodom radi mogućnosti napajanja svih TS 10(20)/0,4kV sa dvije strane, te izgradnjom poprečnih veza na dugačkim strujnim krugovima 10(20) kV radi povećanja pouzdanosti napajanja.

U naselju Cerovac izgraditi će se distributivna trafostanica TS 10(20)/0,4kV. Sadašnja instalirana snaga trafostanica zadovoljava potrebe ostatka Općine Gračac, a trebalo bi računati s novim prirastom a posebice u novim građevnim, industrijskim i turističkim zonama. Uslijed raštrkanih zaselaka i neadekvatno postavljenih trafostanica koji su uzrok dugih NN izvoda, moralo bi doći do interpoliranja novih trafostanica čime bi se kvaliteta el. energije i pouzdanost znatno povećali. Trebalo bi paziti da međusobni razmak ne prelazi 1000 m ovisno o gustoći naselja. Interpoliranje i instaliranje novih trafostanica trebao bi obvezatno pratiti porast stanovništva uz praćenje zaseoka u koje se uslijed prirasta ili povratka stanovništvo vraća. Isto vrijedi i za industrijsku i turističku zonu a sve s ciljem ne predimenzioniranja i bespotrebnog onečišćenja okoliša. Pri odabiru trafostanica trebalo bi se voditi i posebna briga za zaštitu okoliša kako njegovog fizičkog zagađenja tako i o estetskom (smještaj, izgled i sl.)

OPSKRBA PLINOM

Kroz područje općine Gračac u njegovom jugozapadnom dijelu, a u blizini naselja Gračac izgrađen je regionalni plinovod. Za prijenosnu mrežu izrađen je Idejni projekt opskrbe plinom Zadarske županije (Energetski institut "Hrvoje Požar" d.o.o., 11. 2003), kojim su određene načelne trase srednjetačne plinske mreže te lokacije regulacijskih stanica za područje općine.

OBNOVLJIVI IZVORI ELEKTRO ENERGIJE

U cilju racionalnijeg korištenja i zaštite prostora, a prema nacionalnim energetskim programima, planira se korištenje obnovljivih izvora energije (vode, sunca, vjetra), za koje na području općine Gračac postoje preduvjeti. Određena su područja mogućeg smještaja malih hidroelektrana i područja za planiranu izgradnju vjetroelektrana.

VODOOPSKRBA

Vodoopskrba na cjelokupnom području općine Gračac mora se rješavati na način da se svim naseljima osiguraju dovoljne količine kvalitetne pitke vode tijekom cijele godine, a prema stvarnim potrebama svih potrošača, uvažavajući istovremeno materijalne mogućnosti i postojeću izgrađenost vodovodne mreže na terenu.

Obzirom na veličinu teritorija općine Gračac, postojeće stanje izgrađenosti vodovodne mreže, nepovoljni prostorni položaj najizdašnjih izvorišta u odnosu na najveća mjesta potrošnje, relativno malu i neravnomjernu gustoću naseljenosti, te do sada izrađenu projektnu dokumentaciju u svezi s iznalaženjem

najoptimalnijih rješenja vodoopskrbe za područje općine Gračac, u ovom Planu predlaže se rješavanje opskrbe pitkom vodom preko više zasebnih vodovodnih sustava, koji će koristiti vodu iz najbližih i najizdašnijih izvorišta.

To su:

- vodoopskrbni sustav Gračac kojim se rješava vodoopskrba naselja: Štikada, Gračac, Grab, Vučipolje i Malovan,
- vodoopskrbni sustav Bruvno kojim se rješava vodoopskrba naselja: Bruvno, Rudopolje, Tomingaj, Deringaj, Kijane, Omsica, Gubavčevo polje i Glogovo,
- vodoopskrbni sustav Mazin,
- vodoopskrbni sustav Zrmanja - gornji horizont, kojim se rješava vodoopskrba naselja: Velika Popina, Otrić, Cerovac, Nadvrelo i Rastićevo,
- vodoopskrbni sustav Zrmanja - donji horizont, kojim se rješava vodoopskrba naselja: Zrmanja vrelo, Zrmanja, Kom, Palanka, Prljevo i Pribudić.
- vodoopskrbni sustav Srb kojim se rješava vodoopskrba naselja: Srb, Neteka,
- vodoopskrbni sustav Kaldrma kojim se rješava vodoopskrba naselja: Kaldrma,
- vodoopskrbni sustav Tiškovac kojim se rješava vodoopskrba naselja: Tiškovac

Lički,

Pri određivanju prioriteta rješavanja vodoopskrbe na području općine Gračac mora se voditi računa o: gustoći naseljenosti, stupnju izgrađenosti postojeće vodovodne mreže, materijalnim mogućnostima, mogućnosti etapne izgradnje, te ekonomskoj isplativosti u eksploataciji.

Radi iznalaženja mogućnosti za što brže i ekonomičnije rješavanje postojećih problema vodoopskrbe nužno je što prije izraditi odgovarajuću projektnu dokumentaciju u kojoj će se novelirati dosadašnja rješenja vodoopskrbe, te razraditi i odrediti najoptimalniji način rješavanja vodoopskrbe za sva naselja na cjelokupnom području ove općine, a vodeći računa o postojećem stanju izgrađenosti vodovodne mreže.

Za osiguranje dovoljnih količina kvalitetne izvorske vode za vodoopskrbu mora se paralelno s razvojem vodoopskrbnog sustava provesti efikasna i trajna zaštita svih izvorišta od bilo kojeg oblika zagađenja.

Kako će postojeći lokalni vodoopskrbni sustavi na području općine Gračac i dalje imati najznačajniju ulogu pri rješavanju problema vodoopskrbe ovog područja najprije se mora izvršiti identifikacija i sanacija najgorih dionica postojećih cjevovoda koristeći kvalitetan cijevni materijal, te izvršiti dogradnja i modernizacija ovih izgradnjom svih potrebnih vodnih građevina.

Svi lokalni izvori na području općine Gračac moraju se efikasnim mjerama zaštititi kako bi se njihova voda i dalje mogla koristiti za napajanje stoke i razne gospodarske potrebe, te za vodoopskrbu u izvanrednim situacijama.

ODVODNJA

Problem sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda na području općine Gračac mora se, obzirom na veličinu teritorija, prirodno-geografske karakteristike, planirani razvoj naselja, postojeći stupanj izgrađenosti kanalizacijske mreže, osobine potencijalnih prijamnika i ekonomske mogućnosti, rješavati etapnom izgradnjom više zasebnih sustava odvodnje čime se treba postići maksimalna zaštita okoliša, prvenstveno svih podzemnih i površinskih voda.

Odvodnja otpadnih voda na području općine Gračac mora se početi rješavati paralelno s izgradnjom (obnovom) svakog naselja. Načelno rješenje odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda za cjelokupno područje općine Gračac dato je u Studiji zaštite voda Zadarske županije. Predložene su lokacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda s prijedlogom odgovarajuće tehnologije pročišćavanja, uz procjenu ekonomske i tehničke vrijednosti pojedinih sustava odvodnje. Ovo rješenje ugrađeno je u važećem Prostornom planu Zadarske županije.

Sljedeći korak je izrada daljnje projektne dokumentacije u kojoj će se izvršiti detaljna analiza predloženih sustava odvodnje, definirati optimalni način odvodnje, odrediti konkretan postupak pročišćavanja, te odrediti faznost njihove izgradnje vodeći računa o planiranim razvojem pojedinih naselja i financijskim mogućnostima investitora, a sve u cilju kako bi se, u trenutku kad se za to stvore uvjeti, moglo prići što bržoj realizaciji istih.

Prethodno se moraju provesti opsežna hidrogeološka istraživanja kojima će se utvrditi pogodnosti pojedinih lokacija za prijam adekvatno pročišćenih otpadnih voda.

U cilju maksimalne zaštite svih voda i uzimajući u obzir planiranu izgradnju i gospodarski razvoj na području općine Gračac, rješavanje odvodnje otpadnih voda planirano je izgradnjom više zasebnih razdjelnih sustava odvodnje.

To znači da zasebnom kanalizacijskom mrežom treba sakupljati i odvoditi fekalne otpadne vode, a zasebnom kanalizacijskom mrežom oborinske otpadne vode.

Za dispoziciju fekalnih otpadnih voda treba primijeniti odgovarajući stupanj pročišćavanja, nakon čega se iste mogu ispuštati u teren, vodotoke, ili koristiti za poljoprivredne svrhe.

U naselju Gračac mora se nastaviti s izgradnjom već definiranog budućeg sustava odvodnje otpadnih voda.

Za centralne dijelove ovog naselja odabran je mješoviti sustav odvodnje, a za periferne dijelove razdjelni sustav odvodnje.

Fekalne otpadne vode centralnih dijelova naselja odvođe se do kišnog retenciono preljevnog bazena na lokaciji uređaja, gdje se vrši tretman prvih najzagađenijih oborinskih otpadnih voda u količini dvostrukog sušnog dotoka. Ostale nezagađene oborinske otpadne vode preko preljeva prelijevaju se u rijeku Otuču.

Fekalne otpadne vode iz perifernih dijelova naselja i industrijske zone odvođe se zasebnom kanalizacijskom mrežom do spoja na zajednički sustav odvodnje, odnosno uređaj za pročišćavanje.

Lokacija uređaja za pročišćavanje je južno od naselja, neposredno uz rijeku Otuču koja je budući prijamnik pročišćenih otpadnih voda. Ova lokacija uređaja je nizvodno od postojećeg vodozahvata čime je eliminirana mogućnost zagađenja akumulacije Štikada.

U naselju Srb mora se izvršiti sanacija postojećeg stanja na način da se objedini postojeća kanalizacijska mreža, kako bi se sve otpadne vode dovele do budućeg zajedničkog uređaja za pročišćavanje, za što je potrebno najprije izraditi adekvatnu projektnu dokumentaciju.

Obzirom na mali broj stanovnika i planirani razvoj u ostalim naseljima na području općine Gračac, za sada je zbog ekonomskih razloga, mala vjerojatnost skore izgradnje adekvatnih javnih sustava odvodnje i uređaja za pročišćavanje.

Stoga se, do konačne izgradnje budućih javnih razdjelnih sustava odvodnje, u većini naselja moraju sve otpadne vode sakupljati i obraditi u adekvatnim pojedinačnim gotovim tipskim uređajima za biološko pročišćavanje otpadnih voda, te ispuštati preko upojnog bunara u teren. Ovi uređaji moraju biti što jednostavniji za izvedbu i održavanje, s povoljnim tehničkim, ekološkim i ekonomskim pokazateljima.

Alternativno rješenje je sakupljanje ovih otpadnih voda u kvalitetno izgrađenim i potpuno vodonepropusnim tipskim kućnim uređajima za pročišćavanje (vodonepropusne sabirne jame ili taložnice s bazenom podijeljenim u tri komore), te njihovo ispuštanje preko upojnih bunara u teren.

Otpadne vode iz raznih gospodarskih pogona moraju se, prije ispuštanja u okolni teren ili u buduću javnu kanalizacijsku mrežu naselja, prethodno pročititi tako da se sadržaj štetnih tvari u njima smanji do propisanih graničnih vrijednosti, odnosno da poprime karakteristike fekalnih otpadnih voda. Zbog toga svaki industrijski pogon i ostali specifični zagađivači otpadnih voda moraju imati svoj vlastiti sustav za pročišćavanje, ovisno o karakteru pojedinog tehnološkog procesa.

Oborinske otpadne vode s područja svakog naselja moraju se, površinski ili sustavom zatvorenih kanala, odvoditi najkraćim putem do postojećih vodotoka i prirodnih vododerina, odnosno ispuštati raspršeno direktno u okolni teren.

Na površinama većih garaža, servisa, radionica, benzinskih postaja, parkirališta preko 20 parkirnih mjesta i sl., a gdje je veća opasnost od izlivanja ulja i nafte, moraju se obvezatno ugraditi separatori za sakupljanje taloga, ulja i masnoća iz oborinskih otpadnih voda prije njihovog ispuštanja preko upojnih bunara u okolni teren.

2.2.6. Zaštita i očuvanje posebnosti i vrijednosti prostora i okoliša.

Zaštita, racionalno korištenja prostora i unapređenje čovjekova okoliša jedan je od temeljnih zadataka i osnovnih ciljeva prilikom izrade prostornog plana i planiranja na način da se u prostoru osigura održivi razvitak tj. onaj razvitak koji ne dovodi do propadanja i iscrpljivanja prirodnih resursa, a koji razvitak čine mogućim.

Prednost treba dati stimuliranju onih razvojnih djelatnosti za koje određeni prostor, po prirodnim vrijednostima, nasljeđu i ljudskom potencijalu pružaju optimalne uvjete i onih koje unapređuju i štite okoliš.

Prostor općine Gračac na sreću je relativno očuvane prirodne sredine čiji su temeljni prirodni resursi (voda, tlo, zrak) u dobrom stanju.

Stoga u daljnjim aktivnostima za racionalno korištenja prostora i unapređivanje čovjekova okoliša potrebno je nastojati uskladiti sve zahvate i intervencije u prostoru s uvjetima koje zahtijevaju zaštitu prostora.

Gospodarske zone (gospodarska namjena)

Izvan građevinskih područja, a u planiranim gospodarskim zonama mogu se formirati manje radne zone uz pretpostavku čiste tehnologije.

Turističke zone

Kapacitet zona je limitiran iz razloga poštivanja prirodnog okružja, te u skladu sa ljudskim i gospodarskim potencijalom prostora. Zaštita okoliša od utjecaja realiziranih sadržaja u zonama moraju biti na visokom nivou zbog očuvanja sadašnje vrlo visoke kvalitete čistoće okoliša.

Sadržaji van građevinskih područja

Sadržaji istražnih prostora i eksploatacijskih polja mineralnih sirovina moraju se također realizirati u skladu sa mogućnostima prostora, uz maksimalnu zaštitu okoliša, te u skladu sa propisanom zakonskom regulativom.

Zrakoplovno pristanište

Predstavlja neophodnu komunikacijsku vezu sa širim prostorom u smislu korištenja manjih letjelica, a vezano na realizaciju planom predviđenih sadržaja, te općeg razvoja općine.

U širem kontekstu zrakoplovnog prometa sukladno planu višeg reda planiraju se i dva heliodroma, jedan uz zrakoplovno pristanište nedaleko Gračaca, a drugi u naselju Srb.

Preporuča se proizvodnja ekoloških proizvoda na tradicionalan način sa minimalnom upotrebom kemijskih proizvoda u proizvodnom procesu.

Šumarstvo na ovom području nema veliko komercijalno značenje, ali zato ima veliku ekološku vrijednost.

GRADITELJSKA POVIJESNO-KULTURNA BAŠTINA

O spomenicima kulture treba kontinuirano skrbiti sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, vodeći računa da se radi o vrijednoj spomeničkoj baštini i kulturnom blagu.

Treba istaknuti da su upravo spomenici kulture jedini u potpunosti neobnovljiv resurs, te da jednom uništeni ne mogu biti obnovljeni.

Povijesno-kulturni značaj pojedinih građevina njihov je integralni dio, no estetski utisak, a samim tim i valorizacija spomenika, uvelike ovisi o okruženju zbog toga prilikom lociranja novih građevina i zona, odnosno rekonstrukcije starih, treba voditi računa da se sačuvaju postojeće ambijentalne cjeline.

Prirodna ravnoteža okoliša na području općine Gračac nije znatnije ugrožena unatoč nepovoljnim utjecajima koji se nastali uslijed pojedinih djelatnosti na ovom prostoru.

Kako bi se spriječili daljnji nepovoljni utjecaji na okoliš potrebno je kontinuirano vršiti nadzor nad prostorom uz strogo poštivanja provedbenih odredbi ovoga plana.

U cilju sprečavanja zagađivanja okoliša neprimjerenim odlaganjem otpada na neuređenim i nekontroliranim odlagalištima potrebno je težiti smanjivanju ukupne količine otpada kroz razne suvremene oblike separacije otpada od kućnih kompostana preko uređenih odlagališta do odvoza otpada na županijsku deponiju kada dođe do njene izgradnje.

Za postupanje s otpadom ovim Planom se utvrđuje izgradnja cjelovitog sustava (na osnovi Plana gospodarenja otpadom Zadarske županije i Planom gospodarenja otpadom Općine Gračac), a u skladu s Zakonom o održivom gospodarenju otpadom („Narodne novine“, br. 94/13).

Do puštanja u rad Županijskog centra za gospodarenje otpadom (ŽCGO) otpad sa područja Općine Gračac odlagat će se na postojećem neusklađenom odlagalištu "Stražbenica II", putem nadležnog komunalnog poduzeća (Gračac Čistoća d.o.o.).

Postojeće neusklađeno odlagalište "Stražbenica II" predviđeno je za sanaciju i zatvaranje. Prema Zakonu o održivom gospodarenju otpadom („Narodne novine“, br. 94/13) zabranjeno je odlaganje otpada na neusklađenom odlagalištu u RH nakon 31.12.2017.

Planom gospodarenja otpadom Općine Gračac utvrđena su sva postojeća divlja odlagališta na 42 lokacije na kojima se bespravno odlaže otpad, te njihova sanaciju i zatvaranje uređenjem u skladu sa zahtjevima krajobraza kako bi se smanjio štetan utjecaj na okoliš, prvenstveno na podzemne vode.

Nakon puštanja u rad ŽCGO, s radom će započeti pretovarna stanica.

Sukladno Prostornom Planu Zadarske županije, određena je lokacija pretovarne stanice na sljedećoj lokaciji:

- Gračac č. z. 3567/3 (inačica 3)

te je prikazana u grafičkom dijelu na kartografskom prikazu br. 5. „Izdvojena građevinska područja izvan naselja“ - zona K3.

OKOLIŠ

U domeni prirodnih izvora, na području općine Gračac, važnih za širi županijski prostor su :

- vodni resursi slivova Zrmanje i Une sa svim svojim raznolikostima
- dijelovi šumskih predjela u istočnom području općinskog teritorija
- sva krška polja sa svojim raznolikostima i kao gospodarski resursi područja
- dijelovi Parka prirode Velebit sa svojim šumskim potencijalom, te rezervama kvalitetnog kamena koji se mora racionalno koristiti sa ciljem očuvanja prirodnih karakteristika prostora.

Neracionalnim korištenjem prirodnih resursa mogu se obezvrijediti temeljne vrijednosti okoliša. Stoga treba uspostaviti strogi sustav kontrole koji mora osigurati trajnu zaštitu primarnih vrijednosti.

Tri su osnovna elementa koji determiniraju mikroekološku strukturu svakoga prostora, to su: tlo, voda i zrak. U svakom razvojnom programu mora biti prisutan faktor očuvanja temeljnih vrijednosti eko-sustava.

Zaštita osnovnih elemenata prirodnog okoliša temelji se na naprijed iznesenim postavkama te stoga treba posebnu pažnju obratiti cilju zaštite voda i tla od zagađenja.

Svi vodotoci na području općine Gračac moraju se zaštititi, a prije svega misli se na obnovu i sanaciju postojećih bunara, podzemnih voda, voda ponornica u smislu očuvanja čistoće i postignutog higijenskog nivoa u cilju zaštite voda i tla od zagađenja.

U svezi mjera zaštite tla od umjetnih gnojiva u poljoprivredi neophodno je uspostaviti i vršiti mjerenja i ispitivanja uzoraka zemljišta radi poduzimanja potrebnih mjera preventive i sanacije.

Problem sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda riješiti na način da se sve vode sakupljaju i pročišćavaju u odgovarajućim uređajima za biološko pročišćavanje, odnosno u vodonepropusnim septičkim jamama.

Onečišćenje zraka vezano za ovo područje možemo zanemariti te stoga zaštita zraka od onečišćenja ne predstavlja na ovom prostoru ozbiljan problem.